Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעס ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ׳ 1,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואָכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאָסטעט
פיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 „ „
פירטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פירטעליעהריג 2 „ 75 „ „

Nr. 12, איילפטער יאהרגאנג | פעסט, מאָנטאג ג שבט ה'ת'ר'ל'ט | Pest, den 27. Jänner 1879.

דער בערלינער פערטראג
אונד דיא יודען-עמאנציפאציאָן.

דער פריעדענס-פערטראג, וועלכער אויף דעם בערלינער קאָנגרעססע געשלאָססען וואורדע, וואר איינע שווער-געבורט אונד קאנן זיך הייטע נאָך ניכט ענטוויקעלן אונד צור געדייהונג געלאנגען. אים עסטעררייכישען רייכסראטהע ווירד איבער דעססען אנגאהמע נאָך איממער געשטריטטען; מאן זאגט דאָרט דען שטאאטס-מעננערן, וועלכע דיעזען פערטראג צו שטאנדע בראכטען, אללערלייא גראָבהייטען. נון, וויר וואָללען אלל דיעזע רעדען אונד איינוועגדונגען ניכט מעהר פערצייכנען, דא וויר דערען שאָן מעהר אלס גענוג געהאָרט האבען; וויר זינד איהרער שאָן איבערדריססיג. — וויר וואָללען היער איינען פיר אונס וויכטיגערען פונקט דעס בערלינער פערטראגעס הערפאָרהעבען אונד בעשפרעכען.

דיא איינציגע ערררונגענשאפט דיעזעס בערלינער פערטראגעס, וועלכע דיא געזאממטע געבילדעטע וועלט אונד וויר יודען אינסבעזאָנדערע מיט פריידע בעגריסטען, וואר דיא עמאנציפאציאָן דער יודען אים אָריענטע. רומעניען, סערביען אונד מאָנטענעגראָ האבען נור אונטער דער בעדינגונג איהרע אונאבהענגיגקייט אונד זעלבסטשטענדיגקייט ערלאנגט, ווענן זיא דיא דאָרטיגען יודען פאָללשטענדיג עמאנציפירען. — נון זינד שאָן זעכס מאָנאטע זייט דעם אבשליסע דעס בערלינער פערטראגעס פאָריבער — אונד אין דיעזען פירסטענטהימערן וויל מאן נאָך איממער פאָן קיינער יודען-עמאנציפאציאָן וויססען!

וויא וויר בערייטס אין פאָריגעם בלאטטע מיטטהיילטען, האבען דיא סערבישען דעפוטירטען איינע קאָממיסיאָן איינגעזעטצט, דאמיט דיעזע איהר אורטהייל איבער דיא יודען-עמאנציפאציאָן אין סערביען אבגעבען זאָלל — אונד דיעזע „קאָממיסיאָן“ האט איהר אורטהייל געגען דיא עמאנציפירונג דער סערבישען יודען אבגעגעבען. זיא האט אלזאָ דיא פאָרדערונג דער אויף דעם בערלינער פערטראגע אונטערשריעבענען מעכטע פערוואָרפען. יעטצט ווירד נון דיעזעס אורטהייל דער קאָממיססיאָן פאָר דיא אָפפענטליכע דעפוטירטען-זיטצונג אים סערבישען לאנדטאגע קאָממען — אונד ווענן אייך דיעזער סערבישע לאנדטאג דען בעשלוס זיינער קאָממיסיאָן אנגיממט אונד דיא עמאנציפאציאָן דער סערבישען יודען פערווירפט: דאנן האט ער עבען דיא פאָרדערונג אללער אייראָפעאישען גראָס-מעכטע אָפפענטליך פערוואָרפען — אונד דיא פראגע בלייבט, אָב דענן דאנן דיעזעס קליינע סערביען פאָן אייראָפא צור עמאנציפאציאָן זיינער יודען געצוואונגען ווערדען ווירד?

יענער בעשלוס דער קאָממיססיאָן דער סערבישען דעפוטירטען בעדייטעט יא גאנץ אָפפען דיא פערוואָרפונג דעם וויכטיגסטען פונקטעס דעס בערלינער פריעדענס-פערטראגעס; ווירד נון אייראָפא דאס זאָ רוהיג הינגעהמען? ווירד עס זיך פאָן דעם קליינען סערביען בייא דער נאזע הערומפיהרען לאססען?

מערקווירדיגער ווייזע העטטע יא סערביען מיט דער יודען-עמאנציפאציאָן גאר קיינע זאָ גראָססע ארבייט. אין סערביען וואורדען דיא יודען ניע פערפאָלגט. פיעלע יודען, וועלכע אוים שפאניען פערטריעבען וואורדען, קאמען נאָך סערביען, וואָ זיא אונטער דעם שוטצע דער טירקייא רוהיג לעבטען. אים גאנצען וואָהנען הייטע אין סערביען 1560 יודען, אונד דיעזע גענייסען שאָן לאנגע דיא פאָליטישע גלייכ-בערעכטיגונג, אינדעם זיא אלס דעפוטירטע געוועהלט ווערדען קאָננען. אין סערביען האנדעלט עס זיך אלזאָ בלאָס אום אייניגע נעבענזאכליכע קלייניגקייטען אין בעצוג אויף דיא בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג דער יודען, דאס נעמליך דיא יודען אין אללען אָרטשאפטען סערביענס וואָהנען, אייגענע גרונד-בעזיטץ האבען אונד געשעפטע בעטרייבען דירפען — אונד דיעזע קלייניגקייט וויל מאן אין סערביען דען וועניגען יודען ניכט געוועהרען! דיא סערבישען יודען דירפטען אלזאָ ווייטער נור אין בעלגראד אונד ניכט אין דען איבריגען סערבישען אָרטשאפטען וואָהנען אונד האבען ניכט דאס רעכט, גרונד-בעזיטצער אונד הויז-אייגענטהימער צו זיין.

וואס נון רומעניען בעטריפפט, זאָ האבען וויר שאָן פיעללייכט צו פיעל היריבער בעריכטעט, דאס מאן דאָרט אללע מאָגליכען אומוועגע אונד פערדרעהונגען מאכען וויל, אום נור ניכט צור יודען-עמאנציפאציאָן קאָממען צו מיססען. מאן וויל דאָרט דען אייראָפעאישען גראָסמעכטען זאנד אין דיא אויגען שטרייען, דאס רומעניען וויל אונד מאכטע אונד ווירדע דיא יודען עמאנציפירען, ווענן מאן פיעללייכט דיעסבעציגליך ניכט דירעקט אויף איינמאל עמאנציפירען מיססטע, זאָנדערן נור עטוואס, אונד דיעזעס „עטוואס“ נור טראָפפען-ווייזע, יעדעס יאהר-הונדערט איינען האלבען טראָפפען אויף איינע נאדעל-שפיטצע. — דא איזט נון סערביען וועניגסטענס אויפריכטיגער; עס זאגט אויף איינמאל גאנץ אָפפען הערוים: „וויר וואָללען דיא יודען ניכט עמאנציפירען!“

מערקווירדיג אונד זאָנדערבאר! דיעזע פירסטענטהימער קאָננטען יא דיא יודען-עמאנציפאציאָן וועניגסטענס אים פרינציפע אויססשפרעכען אונד אינס געזעטץ-בוך איינפיהרען; זיא העטטען יא דאנן דיא מאכט, דיעזעס געשריעבענע ניכט צו האלטען, וויא מאן יא זאָ פיעל אנדערע געשריעבענע דינגע ניכט האָלט, זיא מיסטען יא נור פערשפרעכען, אָהנע עס האלטען צו מיססען; אבער ניכט איינמאל פערשפרעכען וואָללען זיא!

וויר זינד אין דער טהאט נייגיעריג, וואס יעטצט דיא איבריגען אייראָפעאישען מעכטע געגען דיעזע ווידערשפענסטיגען פירסטענטהימער אונטערנעהמען ווערדען. זאָ פיעל וויססען וויר, דאס זיא וועגען דער יודען קיינען קריעג אונטערנעהמען ווערדען; אבער עטוואס ווערדען זיא יא דאָך טהון מיססען, וועניגסטענס צום שיינע! אים בערלינער פערטראגע הייסט עס יא גאנץ דייטליך: דיא פירסטענטהימער רומעניען, סערביען אונד מאָנטענעגראָ ווערדען נור דאנן זעלבסטשטענדיג, אונד איהרע אונאבהענגיגקייט ווירד נור דאנן אנערקאנגט, ווענן זיא דיא יודען עמאנציפירען. — נון עמאנציפירען זיא אבער ניכט — אונד זאָמיט מיססטען זיא ווייטער אונטער דיא טירקייא קאָממען!

רוסלאנד ווירד וואָהל געגען זיין ליעבלינגס-קינד סערביען וועגען דער יודען קיינען קריעג אונטערנעהמען, דא רוסלאנד זעלבסט זיינע יודען בעדייטענד ערגער בעהאנדעלט, אלס דיעזע אין סערביען בעהאנדעלט ווערדען. דיא יודען אין סערביען האטטען נאָך איממער מעהר פרייהייט אלס דיא יודען אין רוסלאנד. דייטשלאנד אונד עסטעררייכ-אונגארן ווערדען זיך וועגען דער יודען מיט רוסלאנד ניכט פערפיינדען; אבער וואס ווערדען ענגלאנד, פראנקרייך אונד איטאליען צו דיעזער הארטנעקיגקייט אונד ווידערשפענסטיגקייט דער פירסטענטהימער זאגען? מיט דעם אלליין דאס דיעזע שטאאטען דיא אונאבהענגיגקייט דער פירסטענטהימער פאָר דער יודען-עמאנציפאציאָן ניכט אנערקעננען, איזט ניכטס געטהאן. בייא ניכט-ערפיללטער בעדינגונג מיססטען דיעזע פירסטענטהימער איהרע זעלבסטשטענדיגקייט פערליערען; דענן, ווענן מאן דיא בעדינגונג ניכט איינהאָלט, פערליערט מאן אויך דאס בעדינגנע. —

וויר גלייבען ניכט, דאס נאָך הייטע יעמאנד דעם גרונדזאטצע דער שפאנישען אינקוויזיציאָן הולדיגט, דער דאהין לייטעט: „יודען געגענאיבער מיססע מאן קיין פערשפרעכען האלטען!“ אונד ווענן דיא אייראָפעאישען גראָס-מעכטע אויף דעם בערלינער קאָנגרעססע יענען פונקט דער יודען-עמאנציפאציאָן אים פערטראגע ניעדערגעשריעבען האבען, זאָ מיסטע דיעזער פונקט עבענזאָ שטרענגע איינגעהאלטען ווערדען, וויא דער פונקט איבער דיא בעזעטצונג פאָן באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא אונד איבער דען ריקצוג דער רוססען אוים דער טירקייא.

רוסלאנד אונד דיעזע פירסטענטהימער שרייען וואָהל נאָך איממער, דאס מאן אים וועסטען אייראָפאס, אין דייטשלאנד, ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען אונד עסטעררייכ-אונגארן זעהר לייכט דיא יודען עמאנציפירען קאָננטע, וויל אים וועסטען אייראָפאס דיא יודען אויף דער האָהע דער בילדונג אונד אויפקלערונג שטעהען, דאס אבער אים אָסטען אייראָפאס, אין רוסלאנד אונד אין רומעניען, דיא יודען נאָך זעהר ראָה, אונגעבילדעט זייען, וועסהאלב מאן דיעזען „פינסטערלינגען“ דאס ליכט דער פרייהייט ניכט אויף איינמאל אויפגעהען לאססען דארף, דא דיעזעס זיא דאנן נור נאָך מעהר בלענדען אונד פערדערבען ווירדע.

אבער אויף דיעזעס לעערע „געשרייא“ אנטוואָרטעטע ענגלאנד פאָלגענדעס: זינד דענן דיא קאטהאָליקען אים אָסטען אייראָפאס זאָ געבילדעט, וויא דיא אים וועסטען? אונד דאָך האט רוסלאנד דען קריעג מיט דער טירקייא אונטער דער אויסרעדע בעגאָננען, דאס עס דיא קאטהאָליקען אים אָריענטע בעפרייען וואָללע. דיא בולגארישען קאטהאָליקען, וועלכע דיא שרעקליכסטען גרייעלטהאטען בעגאנגען האבען, זינד דען ווילדען טהיערען צו פערגלייכען. — דער רוסישע יודע שטעהט נאָך איממער אויף איינער האָהערען שטופע דער בילדונג אלס דער רוסישע בויער — אונד דאָך ערקעמפפטע רוסלאנד דיא פרייהייט דער אונגעבילדעטען אונד ראָהען קאטהאָליקען. דיעס בעווייזט אלזאָ, דאסס דאס אנרעכט אויף בירגערליכע אונד פאָליטישע פרייהייט ניכט פאָם בילדונגס-גראדע דעם צו עמאנציפירענדען אבהענגען דארף — אונד זאָמיט מיססטען אלזאָ אויך אללע יודען אים אָריענטע דיא פאָללשטענדיגע עמאנציפאציאָן ערהאלטען!

זאָבען צום שלוסע דעס בלאטטעס ערהאלטען וויר איינע בעלגראדער דעפעשע מיט פאָלגענדער אינטערעססאנטען נאכריכט: דיא קאָממיססיאָן דער סערבישען דעפוטירטען האט וואָהל דאס געזעטץ איבער דיא פאָללשטענדיגע יודען-עמאנציפאציאָן פערוואָרפען; אבער אינצווישען האט סערביען פאָן דען אייראָפעאישען גראָס-מעכטען איינען „דראָהענדען ווינק“ ערהאלטען —

מאנן פֿיהר אים הערבסטע דעם יאהרעם 1853 נאך דעברעצען אײַך דען מארקט. ער קעהרטע דעם נאכטם אײַך אײנער פּיסמא אין אײן ווירטהסהויז אײן, אין וועלכעם אײן יודע וואהנטע. אלס דער קײַסמאנן זיך אין זײנעם צימער אלליין בעפֿאנד, טראט דיא יידישע קאכין צו איהם אין אונד פֿלוס-טערטע אידם פֿאלגענדע וואָרטע צו: „מײן הערר האט אין זײנעם הויזע אינע מאָרדער-באנדע פֿער-שטעקט. ווען דיא הויר איבער נאכט בלייבען, ווערדען זיא איבערהויפּט אונד געטאָדטעט ווער-דען. רעטטען זיא זיך, זיא לאנגע עס נאך מאגליך!“ — דער קײַסמאנן ערשראק אונד צישטערטע בײַם דיענער מישטהילונג. — אן אײן עגטקעגמען וואָרט יעדאך ניכט צו דענקען, דא שאן פֿינסטער וואר אונד דיא מאָרדער איהן ווערהרענד דיעזער פֿלוכט אײַף דער אָדען פּיסמא איבער-פֿאללען אונד מאר-טען קאָנגטען. ער פֿערשפּראך דאהער דעם מער-בען 1000 גולדען, ווען עס איהם דעם בעגאבבאר-טען דאָרפֿט זיא שנעלל אלס מאגליך צוויא שאנ-דארמען הערבײַהאלטן. דאס מערדען וואָרט אים געבסטען אינגענבליקע ניכט מעהר דא. אינצווישען וואָרדע דאס נאכטמאהל פֿערטיג. דער קײַסמאנן זעטצטע זיך צו טישע. ער בעמערקטע, דאס דער ווירטה, דער עבענפֿאללס נאכטמאהלען וואללטע, זיך פֿאר אללעם דיא הענדע געוואשען. זיא פֿאס-טע ער וועדער פֿערטיגען, דא דאָר אײן זאלך פֿראממער יודע איהן ניכט פֿאן מאָרדערן ווירד מאדטען לאסען. אלס דער ווירטה יעדאך זיך צו טישע זעטצטע, דא ערשטאָרטע אין דעם קײַס-מאנגע דאס בלוט פֿאר שרעקען, ער פֿיהלטע זיך פֿאסט געלעהמט. ער ערקאנגטע נעמליך אין דעם ווירטה דען געפֿיהרטעטען מאָרדער מאקס מאהר, פֿאן דעם מאן בײַם ערשטען בליקע אײנע ווידע פֿאן אהרען געגלובטען, דאס ער אײַף דעם אלט-אײנער פֿרײַדהאפֿע זיך זעלבסט דאס לעבען גענאממען. אים זײנען שרעקען יעדאך ניכט צו פֿערראטהען, צײגטע ער זיך פֿרײַנדליך אונד נאטהגטע זיך, אײ-גיגע בײַסטען פֿאס נאכטמאהלע צו גענעסען, דיא ער נאטהרלך נור מיט גאנצלע הינגעבונגען מאָנגטע. אנדלך וואָרדע געבענשט. אלס דאס בענשען צו אנדע וואָר, אפֿגטע זיך פֿלאטלך דיא טהירע דעם שפּײַז-צימערס. צוויא מיט פּיסטאלען אונד מעסערן בעוואפֿנעטע מענער טראטען אײן, וואָרפֿען זיך אײַף דען אנגלוקליכען קײַסמאנן, דען זיא בינדען וואללטען, דער קײַס-מאנן, דער ווירקלך אײן פֿראממער יודע וואָר, ערזוכטע דען הויז-ווירטה, ער מאגע איהם דאָך ערלײבען, דאס ער פֿאר זײנעם מאָדע זײן זונדען-בעקענטנטס (זודן) אגאנ. ווידער רעגטע זיך דיא אלטע פֿראממגקײט אין דער בריסט דעם מאקס מאהר. ער בעפֿאהל דען בײדען מענגען, דעם פֿרעמדען צו געשטאטטען, דאס טאָדטען-געבעט צו אגאנן. דער יידישע קײַסמאנן ערהאב זיך, נאהם זײן בעט-בוך הערפֿאָר אונד זאגטע אים דער

שמונה עשרה פֿאן יום כפּורים דיא „על חטא“ אנ-טער שטראמען פֿאן טהרענען. פֿלאטלך וואָרדע פֿאר דער טהור אין שוס אבגעפֿיערט. צוויא שאנדארמען טראטען אין. זיא נאהמען בײדע מאר-דער געפֿאנגען. אלס זיא יעדאך איהר דען ווירטה פֿערהאפֿטען וואללטען, דא וואר דערזעלבע בע-ווישט פֿערשוואונדען. דער קײַסמאנן וואר געדעע-טעט. דורך דאס פֿערהאָר, וועלכעם מיט דען בײ-דען מאָרדערן פֿאָרגענאממען וואָרדע, ערפֿאהר מאן פֿאלגענדעס: מאקס מאהר האט אין יענער נאכט אײַף דעם אלט-אײנער פֿרײַדהאפֿע ניכט זיך זעלבסט, זאנדערן עבען יענען אין פֿערבר-כער ערשאסען, דער איהם בײַם ערמאָר-דונג דעם פֿאָליציא-מאנגען אין אײנעם פֿעסטער פֿאָרשטאָרט-ווירטהסהויז בעמיהלט וואָר. דיעזען האטטע ער אײַף דען פֿרײַדהאפֿ בעשטעללט אונ-טער דער אויסרעדע, אין נײעם פֿערבעבען צו פֿעראבערדען. דיעזען ערשאָס נון מאקס מאהר אונד וועסטעלטע מיט איהם דיא קלוידערן. דא דער קאפֿפֿ פֿאן אײנעם דאפֿפֿעל-שוס בײַ צוויי אונ-קענגליכיגע צערשמעטערט וואָר, גלײַכטע יעדער, נאמענטלך אין פֿאָלגע דער בעדרעפֿטונג דעם פֿרײַדהאפֿ-ווענטערס, דאס ווירקלך מאקס מאהר אײנען זעלבסט-מאָרד פֿעראבט האטטע, דיעזער שלײַן מעגש פֿלוכטטע יעדאך ווענגטע אין דיא גענעגד דעבעבעגנגען, וו ער אלס ווירטה אײַף אײנער פּיסטא אײנע ריבבע-באנדע אים הויזע פֿערשטעקט העלט, וועלבע דיא ווייזענדען קײַסלײַטע, דיא בײַם אידם אײנגעהרטען, אים-ווכטען אונד מאָרדטען. אנלעסלך דער דעע-טונג דעם פֿעסטער קײַסמאנגעס דורך דיא בײדען שאנדארמען, געלאנג עס דעם מאָרדער ווידער, זיך אים דעם שטיבע צו מאכען אונד נאך אײַנמאָרלען צו עגטפֿלוהען. דיא פֿאָליציא האט דאמאלס 100 דוקאטען אײַף זײנען קאפֿפֿ געזעטצט. יעטצט, נאך אײנעם צײטאבשנײטטע פֿאן ,' יאהרהונדערט, ער-לײבטע זיך נון דער מאָרדער, מיט דער פֿעסטער פֿאָליציא אײנע „הענטע“ צו טרײבען אונד פֿאן דערזעלבען פֿור דיא פֿאן אים געמאכטע זעלבסט-אנצײגע דען פֿרײַן פֿאן 100 דוקאטען צו פֿאָרדערן. עס איזט דעם אללערדינגס אין אײנעם פֿאָלגענדע געדע-בענער מענש, דער בײַם אײנעם פֿראממען געמוט-הע פֿעלליבט אין טוגענדהאפֿטער מאנן גע-בלעבען וועדע, ווען ער אין דער ווישען דעל-גאן אײנען גרינדלבען אינערלבען ערהאל-טען העטטע!

* (דיא וואפֿפֿען-איבונגען),

דיא זאמטע אללערהאלך אבגעהאלטען ווערדען, ווערדען אײַף אויסערהלבען בעפֿעהל דיעזער מא-יעסטעט אים יאהרע 1879 נײַכטע שטאטפֿנדען. פֿרײַלך דער יעטצטע דיא וואפֿפֿען-איבונגען ניכט זיא דריינגען, דא דיא אלטע אין באסטען מעהר וואפֿפֿען-איבונגען מאכטע, אלס פֿעלליבט ווינ-שענס-ווערטה וואר.

נעשעפֿטס-בעריכט

פֿעסטער פֿרײַטג.

געטרײדע-געשעפֿט. פֿאן בלײַצען וואר געפֿ-טערן וועגען צו מארקטע געקראמט, דער פֿערקוהר וואר שוואך, פֿערקוהפֿט וואורדען 10000 מעטר.

ווײצען בהיים 100 מעטר-צטר. 78, קילאָ 9·50 גול. 400 מעטר-צטר. 79, קילאָ 9,65 גולד.— 1300 מעטר-צטר. 78, ק׳ 9,55 גול. 1100 מטרצ׳. 79, קילאָ 9,55 גול. 200 מטרצ׳. 78, ק׳ 9,50 גול. 400 מטרצ׳ 77,5 ק׳ 8,70 גול. 100 מטרצ׳ 77,2 ק׳ 9,10 גול. 100 מטרצ׳. 77 ק׳ 9,20 גול. — באנאטער 200 מעטרצ׳ 74,3 קילאָגראמס 7,80 גולד. 100 מעטרצ׳ 73,6 קילאָ, 7,50 גולד. 100 מטרצ׳ 72,5 קילאָ 7,30 גולד. (אללעס פֿער דרײַא מאָנאטע.)

רעגס קאָהל פֿער אינוסט. פֿעסטעמבער $12^1/_4$ גולד.—

ווײצען פֿער פֿרײַה-יאהר $8^{\prime}50$—$8^{\prime}55$ גול.

האפֿער פֿער פֿרײַה-יאהר $5,52^1/_2$—$5,57^1/_2$ גולד.

קוקורוזען באנאטער פֿער מאי-יוני 1879, 4,85 — 4,90 גולדען.

פֿעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. בײַם דער אם 23-טען ד. מ. דיער אין פֿעסט אבגעהאלטענען וואָכענ-מארקטע וואורדען 900 שטוק נראָס- אונד 603 קלײַנ-פֿיעה צו מארקטע געבראכט. דיעפֿאן וואורדען פֿערקויפֿט: 67 שטוק שטיערע, פֿער שטוק פֿאן 70 — 115 גולדען. — 376 אכסען דאס מאאר פֿאן 160—355 גולד. 294 קוהע דאס מאאר פֿאן 125—200 גול. 140 מעלק-קוהע דאס שטוק פֿאן 70—212 גול. 23 שטוק בײַסעל דאס מאאר צו 160—190 גולד. 334 שטוק קעלבער דאס שטוק פֿאן 12 —36 גול. 269 שטוק לעמער דאס מאאר 4 — 6 גולד. — פֿרײַטיג פֿער 100 קילאָ: אכסען-פֿלײַש 48 — —52, גולדען קוה-פֿלײַש 46 — 50 גולד. קאלב-פֿלײַש 60—80 גולדען בײַסעל-פֿלײַש 40—44 גולד.—

לאָסטא-צוגהונג פֿאָם 22-טען יענגער 1878.

בריגן	36	83	79	37
54				

פֿערענטוואָרטלעכער רעדאקטער: מאור בריי הײַם.

קאָנקורז.

אין דער דיעזיגען אָרטהאָדאָקסען געמײנדע איזט מיט ראָ אײַר הבעל דיא שטעללע אײנעם שוחט ובודק, דער צוגלײַך פֿאָרצײַגליכער בעל תפֿלה בקול נעים ובעל קורא זײן זאלל, צו בעזעטצען. בעײַערבער אים דיעזע שטעללע, דיא מיט קבלות פֿאן אײנגען אָרטהאָדאָקסען נאגוס פֿערזעהען זינד, האבען זיך אײנער פֿראבע צו אונטערצוגעהען לעגגטעגס בײַ חצי אדר. — יאהרעס-געהאלט 400 גולדען. אממט פֿרײַער וואהנונג אונד געבעגעגמא-לומעגטען. שפּעזיגע ווערדען נור דעם אקצעפֿטי-רטען פֿערזיגט.

טשעגגער, תרלט.

(3—3) דער פֿאָרשטאנד.

פֿרוכט- אונד מעהל-פֿרײַז-טאבעללע.

פֿרוכטע	קוואלשטע פֿער דעקטאל.	פֿער 100 גולאנ.	פֿרוכטע	קוואלשטע פֿער דעקטאל.	פֿער 100 גולאנ.
ווײצען ניעד באנאטער	74	—.——.——	קאָרן	72	5.80—5,60
„ „	75	—.——.——	נדרסטע מאלץ	62	7.20—6.60
„ „	76	7.85—7.90	נדרסטע גערשטע	62	5.75—5.40
„ „	77	8.15—8.30	האפֿער	41	5.60—5,40
„ „	78	8.50—8.65	קוקורוזען באנאטער		—.——.—
„ „	79	8.75—8.85	אבעניגע	73	4.40—4.30
„ „	80	8,90—8.95	הײדען		5,25—4,75
„ שהיים	74	—.——.—	ווײצען פֿער אקטאבער		—.—
„ „	75	—.——.—	„ פֿרײַהאהר		—.—
„ „	76	8.45—8.55	קוקורוזען		8.50—
„ „	77	8.75—8.95	נערסטע		4.85—
„ „	78	9.15—9.25	האפֿער „ פֿרײַה-יאהר		5,52—
„ „	79	9.30—8,40	„		—.—
„ „	80	9,45—9,50	רעפֿס		—.—
„ פֿעסטער באנאטע	74	—.——.—	באללע-מעהל		ק׳ פֿע.
„ „	75	—.——.—	נומער 0		20 80
„ „	76	8.10—8.15	„ 1		20 20
„ „	77	8.25—8.35	„ 2		19 60
„ „	78	8.55—8.70	„ 3		18 20
„ „	79	8.75—8.85	„ 4		17 20
„ „	80	8,95—9.05	„ 5		16 —
„ הוויסנוטיגער	74	—.——.—	„ 6		15 —
„ „	75	—.——.—	„ 7		12 80
„ „	76	8.10—8.25	„ 8		10 40
„ „	77	8.45—8.50	„ $8^1/_2$		7 80
„ „	78	8.65—8.85	שטאיזיטש: אלטע מעטפֿערע פֿרעטרעטע		24,50
„ „	79	9.—— 9.10	„ נײע „ פֿאָרשפּעזע		26,75

מורז-טאבעללע פֿאָם 23. יעגנער

געלד-קורז

	קר׳	פֿע.
וולנסקי-אשיא	100	—
וולנסאפֿז	5	55
בעסטפֿרײַטע-אונגאריש	8	גולדען פֿאלר.
שטוק (20 פֿראנקס)	9	33
נאמאלגאלד	9	33
ווינער נאמאנאט	57	65
20 פֿראנקשטיקע	11	51
פֿאסטע וועגל	1	13

ראאזע.

1839-יגר ווינער-לאנד באנאט	314	—
רעסטע „ „	312	—
1854-יגר 4 פֿרעגגענע שטאאטסלאנד	109	—
1860-יגר „ „ באנאט	113	50
רעסטע „ „	126	—
1864-יגר לאנד צו 100 גולדען	142	50
רעסטע „ „ 50 „	141	50
באנאט רומענישע	26	—
אונגאריש-לאנד	20	20
בוקאָווינע	161	—
באנאט-לאנד צו 40 גולדען	29	25
ראגוזא-אבסטרעפֿס-פֿאָרט-לאנד	95	50
אינבנדיגער לאנד	20	75
בענדעטיאנש צו 10 גולדען	16	—
בראבאנטער „ „ 20 „	15	—
אנטוערפֿען „ „ 40 „	30	—
אמסטר׳ „ „ 40 „	29	—
ווידאמסבראנד „ „ 10 „	13	50
מאלט-לאנד „ „ 40 „	41	50

ראאזע.

וולצבורגער לאנד צו 20 גולדען	17	25
מה. לוזאנס „ „ 40 „	36	25
מאנטפֿעדיער „ „ 20 „	23	75
פֿרײַבורגער „ „ 100 „	117	75
רעגענס „ „ 50 „	61	—
וואלדעקער „ „ 20 „	24	25
ווינדישגרעצער „ „ 20 „	28	20
אונגאריש פֿרעמדענלאנד צו 100 גולד.	79	50
רעגענס צו 50 גולדען	74	—
ווייטער לאנד	9	10

ווערטה-פֿאפֿיערע

אונגאריש נאלב-ריגנטע	83	—
אונגאריש גרינדשלאסענען	80	50
פֿעסטער-מאנאטע	75	50
ווענעזוילנישע	74	—
נאלדישע	85	50
בוקאָווינער	79	75
אונגאריש אינגאנאנאלדען	100	25
ווינדאבאנא-אבלאזונגס-אבלוזאנגען	82	—
פֿאנדשיינע דער אונגאריש פֿאנדענלאנד		
דיא צו 5 אינהאלט פֿרעמדע	95	50
דער אונגאריש וואשאקנען פֿאנד צו		
5 אינהאלט פֿרעמדע	84	—
דער אונגאריש אללגעמעינען אנלעהנס		
אונטאבלא צו 5 אינהאלט פֿרע-		
מדע	—	—
רעגענס צו 6 פֿרעמדע	—	—
דער פֿעסטער קאסטעליצער-פֿאנד	96	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus

פערבאַטע נעגען בעשטימטע האנדעלס-אַרטיקעל רוסלאַנדס עלאַסטען; — (3) דיא געזאַנדטען אינ-זערער מאַגאַרבע אונד דייטשלאַנדס אין פעסערס-בירג ווערדען אנגעוויזען, מינדעסטענס אללע 5 טאַגע איבער דען פערלוסט דער קראַנקהייט צו בעריכטען, איך דיא קאַנזולן אין דען פערשידע-גען גנעגנדען דעם איינגאַנג האבען דיא פפליכט, זאַבאלד איינע שפור דיזער קראַנקהייט זיך דאָרט צייגט, היעיבער נעוויסענהאַפט בעריכט צו ער-שטאַטען; — (4) דייזענדע איס רוסלאַנד דורפען נור אין דעם פאַללע דיא גרענצען עסטערדייכ-אינגאַרנס אָדער דייטשלאַנדס איבערשיטען, ווענן אין איהרען פאַסען איך דיא בעשטעטיגונג עגט-האַלטען איזט, דאס זיא בינגען דער לעטצטען 20 טאַגע ניכט אין יעגנען גנעגנדען וואָרען, וואָ דיא קראַנקהייט הערשט; — (5) דאס דייזע-נעפעך אָדער זאַנסטיגע נעגענשטענדע זאַלכער פערזאַנען, דיא איס יעגנען גנעגנדען רוסלאַנדס קאָממען, וועלכע פאַן דער קראַנקהייט פיעללייכט דאָך איינגער-מאַסען הייטגעזוכט זינד, ווערדען דורך דייכערונג הינג מיט בלייבקאַלק אונד שווייפלינגער זיירד גע-רייגגט, וואס יעדאָך זישענס דער ג ר ע נ צ-ב ע ה אַ ר ד ע געשיעהט, וועסהאַלב דיא אַרט אונד דייזע דיעזע האנדלונג היער קיינע ווייטע רע אַרבעדונג בעדאַרף; — (6) דיא פערזאַנען-וואנאַמס דער אייזענבאַהנען, וועלכע דיא רוסישען גרענצע-שטאַציאָנען בערירען, מיסען איממער זאָרגפעלטיג געריכערט אונד געלפפעט ווערדען; — (7) פיר דען פאַלל, דאס דיא געפאַהר נעהער-ריקען זאָללטע, ווירד איינע גרענצע-שפערונג פאַר גענאַמטען אונטער ערכיכטונג פאַן „קאַראַנטע-נען". — (אונטער דעם אויסדרוקע „קאַראַנטען", וועלכער איינגאַנגליך איינען צייטרייס פאַן 40 טאַ-גען בעצייכנעט, איזט פאַלגענדעס צו פערשטעהען: עס ווערדען אין דען גרענצען בעשטימטע הייזער ערריכטעט, וואָ יעדער רייזענדער, דער דיא גרענ-צע איבערשרייטען ו

אונד אין דער געסטרייגען אפגעגליבען זשטענג דעם סערבישען לאנדטאגס האבען דיא דעפּוטירטען יענעם געזעטץ פאם יאהרע 1861, וועלכעס דען יודען דאס וואהנען אים אינגערן דעם לאנדעס אונד דען ערווערב פאן גרונד-אייגענטהום פערביעטעט, אינגלייכ געמאכט אונד איינשטימיג אבגעשאפפט — אונד זאמט זינד דיא סערבישען יודען אויך אין איהרען בירגערליכען רעכטען ניכט מעהר בעשרענקט, זאנדערן דען איבריגען אינוואהנערן גלייכגעשטעללט.

נון, עס איזט זעהר שאדע פאן דען סערבישען דעפּוטירטען, דאס זיא אללע איינשטימיג יענעם געזעטץ פאם יאהרע 1861, וועלכעס דיא רעכטע דער יודען בעשרענקט, אבשאפפט — אבער ווי העטטען דענאך עטוואס מעהר געווינשט, דאס נעמליך דיא הערען סערבישען דעפּוטירטען ניכט בלאס דאס יודען-פיינדליכע געזעטץ אבשאפפען, זאנדערן אויך נאך איסדריקליך איין געזעטץ שאפפען, אין וועלכעס דיא פאללשטענדיגע יודען-עמאנציפאציאן אין סענעגאל-אנדערד. אין אללען אנדערען געבילדעטען שטאאטען ווירד דיא יודען-עמאנציפאציאן דורך צווייא פאראנלאסען איסגעשפאכען. אים ערסטען ווערדען אללע אלטען יודען-פיינדליכען געזעטצע אונד בעשרענקונגען אבגעשאפפט — אונד אים צווייטען ווירד דיא פאללשטענדיגע יודען-עמאנציפאציאן אין איינעם נייען געזעטצע איסגעדריקט — אונד עבען דיזען צווייטען פאראנלאסען האט דער סערבישע לאנדטאג נאך ניכט אנגענאממען! — אינדעסען ווערען ווייר שאן פאר, ווענן איך רומעניען דיזעס נוטען בייספּעלע דער סערבישען דעפּוטירטען פאללען ווירדע; ווייר פירכטען, עס ווירד נאך אין רומעניען לאנגע דויערן, בין מאן ווענינסטענס צום ערסטען נוטען שריטטע קאממען ווירד.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(איין ראבבינער אלס מיטגליעד דעס אבגעהויזעס.) וועהרענד רומעניען אונד מאנטענעגראו זיך נאך אממער מיט דעם נעדאנקען ניכט פערטרויען קאننען, דיא גלייכשטעללונג דער יודען אויסצושפּעכען, האט בולגאריען דיא עמאנציפאציאן ווירקליך שאן טהאטזעכליך דורכגעפיהרט. דיא בלעטטער בערכטען נעמליך פאלגענדעס: אין דער דריטטען אדער האכסטען אבטהייללונג (אבטי-טיוו) דער בולגאריישען פאראלאמענטס-דעפּוטירטען האבען נון דיא האכסטען ווירדענטראגער דער פערשיעדענען קאנפעססיאנען זיטץ אונד שטימע. — אין דעם פערציייכנישסע דיעזער מיטגליעדער דעם בול-גאריישען אבגעהויעס קאממט אויך דער נאמע דעס אבגעראבבינעס צו זאגען פאר. עס איזט דיעס אים זאן מערקווירדיגער, אלס זאגען בעקאנגטליך צו נאך-בולגאריען געהאבט, וועלכעס יא נאך איממער אונטער רוסישער פּעלווארטשע שטעהט! איבריגענס מוס עס בעפרעמדען, דאס אים בולגאריישען אונטערהאזיג ניכט עבענפאללס יידישע דעפּוטירטע זשטעען. עס פּאסט זיך אללאן: אב מאן עס דא ניכט ווערדער מיט איינער רוסישען עמאנציפּאציאנס-שווינדעליע צו טהון האבע. דא רוסלאנד דיא מאראמעראנער אין בולגאריען פערדרענגען ווילל, זוכט עס פּעללייכט פיר דען איינגעבליק ביא דען יודען זיך דאדורך איינשמייכעלן, אונדעס עס איינעס אבערראבבינער איינען זיטץ אים אבערהויזע איינריימט. דעמנאך ווערע ווערע ווענע געשאהן, ווייר ווייסען וואהרליך איינע אללגעמיינע יודען-עמאנציפּאציאן, ניכט אבער עטוואס איינע איסטעללונג דאבגיער-עמאנציפּאציאן!

*(איין פּירכטערליכער רוב-מאד.) אים סיללען (פּרענשיגער קאמיטאט) ווירד אבער איינען רוב-מאד, דער דאך אם 21-טען דיעזעס פּעראיבט וואירדע, פאללענדעס בעריכטעט: „הייטע צווישען 5 אונד 6 אוהר דעס מארגענס וואירדע דער היעזיגע גראם-טראפּיקאנס, הערר בעניאמין קאלינא, אין מאן אים אלטער פאן 52 יאהרען, אין זיינעם איינגענען הייזע, איך דעם הייפּט-פלאטצע דער שטאדט, מיטטעלס האנקען-שלאגע ערמאדעט אונד בעריכטט. אים 5 אוהר דאנטע מאן וואהל אין לייטעס געשפּרעך אים הייזע דעם גראם-טראפּיקאנסען, וועלכעס אים ערסטען קלידער צו ווייגען, שאן בייס אפּגענען דער שהרע ערבלוקטע ער יעדאך צו זיינעם שרעקען זיינען הערען אויף דעם פּיס-באדען אין איינער בלוט-לאכע לייגענד. עס וואיין דריא היעבע איינער האקע בעמערקבאר. מיט איינעם היעבע וואירדע דעם אינגלוקליכען דיא הרשאלע צערשמעטערט, מיט דעם אנדערן דער בריסט-קאב איינגעדריקט, אונד מיט דעם דרישטען היעבע דאס שווירן-בין צערשפּליטטערט. איינע גערייכטס-קאממיסאן וואירדע זאגליך הערבייגעריפען, דיא אונטערזוכונג לאסט קיינען צווייפעל איבריג, דאס הערר בעניאמין קאלינא פאן הייב-מארדערן איבערפאללען אונד געטאדטעט וואירדע. איינע נאלדענע אונד איין ייבער זיינ ביא דען קאוואליערען ניכט זו פערגעסען אלס איין פאלטש-שפּיעלער. — דיעזער גראנקע דעס פערגעטאנען-ווערדענס קווילטע דען מאריקס אן יענעס מאנען — אונד אלס דאהער זיין שוואגער יאקאב בידשאווער צו איהם קאם, אים זיך וענען זיינעס בעפיינדעס צו ערקונדיגען, זאגטע מאריקס: „דיא קאממיסס מיר, שוואגער, גערעדט וויא ווייא ווייגשיס. איך וואללטע דיך פראגען, אב דיא דאס יעכט אינד נעווייס וויסס, דאס אדאלף נעשטאבען איזט?“

„יעקב וואיר ראסט אויס פערלעגענהייט אונד אנס. וואשעטע!“ „וועגענסעגנס אין קאלסבאד זאגטע מאן מיר, דאס ער נעשטאבען ווייא; אבער, שוואגער, דיא ערשרעקסט מיך. ווייא קאממסס דיא הייטע אין אללער פרייה אויף דיעע פּאגע? דיא בייט דאבייא זו ערגסט, ווייא איך דיך שאן לאנגע ניכט געזעהען האבע.“

„אייגענטליך נעשאנדען, מיר מהוט מיס לייד, דאס איך מיס דיעזעס שאנצער בעקאנגטשאפט מאכטע, איך ווייס ניכט וואיס, אבער דיעזער מאגן איזט דער אינגיגע אויף דער וועלט, דער מיר שרעקען אינפלאמסען קאننטע.“

„אונד איך אללז זו לעבען אונד נעזונד זיין, וויא עס מיר עבענזא נעהט. אלס איך איהן נעסטערן אבענד ביא דיר צום קיننען מאלע זאה, מאנד איך מיר קלאס. איך האבע וועהרענד דער נאכט זאנאר זעהר אונוהיג גע-שלאפען. באלד טרייטע קווילטען מיך. האסט דוא בע-מערקט, וויא ער דעם פּאראטע מיינעס בריודערס מאקס עהנליך וועהט? ווערע זיין נאטע ניכט שאנצער, זו ווירדע איך שווערען, דאס ער אדאלף איזט; — אבער, מיין ליע-בער שוואגער, וואס ווייסט דענן דוא זו בלאסס?“ (אנטע די יעקב.)

„א, עס איזט ליידער זו! אלס יענער קעדל אין בער-לין אויף מיך נעשאפּסען האט, גלויבע איך, אויך דיעזען מענשען נעבען אזהס נעזעהען צו האבען . . .“

„וואס זאגטס דוא, שוואגער? איך פערשטעהע דיך ניכט דעכט!“

„נייכטס! איך וואללטע נור זאגען, דאס מאן זיך לייכט איינען פאלשען נאמען בייגלעגען קאנ. — בייס מיי-פעל! יעטצט פאללט עס מיר ערסט אין! דאסס דוא נאך דיא צייטונגען פאן פאריגער וואכע?“

„ווייסדעס מיין פאטעל ניכט הייר אויס, האלטע איך קיינע צייטונגען; וואצו זאללען דיעזע צייטונגען מיס לוישער לייגען! שאדע אום דאס געלד!“

„אי, לאסס מיך אין ווהל מיס דיינען נייטיגען זאכען! איך מוס דיא בלעטטער פאן פאריגער וואכע האבען, איך פירכטע ווייר ווערדען דיעסמאל אין דענזעלבען אינע פיר אונס פירכטעליכע ווארהייטס לעזען, איך האבע פאריגע וואכע, איך ווייס ניכט אן וועלכעס מאנע, אין איינעם בלאططע איינע „אנטייגע“ אדער איינגעגליך איינע אוططאדערונג געלעזען, אין וועלכער צווייא פער-זאגע, נעזוכט ווערען.“

מאריקס שיקטע שנעלל זיינען דיענער אים ענטגע-ליכע בלططער דער פּעראלططענען 6 אונד — אונד נאך פיעלעס הין אונד אונטער דען אנצייגען פאגד ער אינע אוططאדערונג, וועלכע פאללגענדططאסען לוישטע: „ווענן יענער מיטאן ווייז, אדער איציק קאר, דער ביא הערען ראططענבוגג אין דייכענבערג זיך אום עטוואס ערקונדיגططע, דענע אונד איין ייבער זיינ ביא דען קאוואליערען ניכט זו פערגעططען אלס איין פאלططש-שפּיעלער. — דיעזער גע-ראנקע דעס פערגעططאטען-ווערדענס קווילטע דען מאריקס אן יענעס מאנען — אונד אלס דאהער זיין שוואגער יאקאב בידשאווער צו איהם קאם, אים זיך וענען זיינעס בעפיינדעס צו ערקונדיגען, זאגטע מאריקס: „דיא קאططס מיר, שוואגער, גערעדט וויא ווייגשיס. איך וואללטע דיך פראגען, אב דיא דאס יעכט אינד נעווייס וויסס, דאס אדאלף נעשטאבען איזט?“

„יעקב וואיר ראططס אויס פערלעגענהייט אונד אנס. וואططעטע!“ „וועגענططעגנס אין קאלططבאד זאגטע מאן מיר, דאס ער נעططשאططבען ווייא; אבער, שוואגער, דיא ערططקططס מיך. ווייא קאططס דיא הייטע אין אללער פרייה אויף דיעע פּאגע? דיא בייט דאבייא זו ערגסט, ווייא איך דיך שאן לאנגע ניכט געזעהען האבע.“

„אייגענטליך נעططשאנדען, מיר מהוט מיס לייד, דאס איך מיס דיעזעס שאנצער בעקאנגططשאططבען מאכטע, איך ווייס ניכט וואיס, אבער דיעזער מאגן איזט דער אינגיגע אויף דער וועלט, דער מיר שרעקען אינפלאططסען קאننטע.“

„אונד איך אללז זו לעבען אונד נעזונד זיין, וויא עס מיר עבענזא נעהט. אלס איך איהן נעططסערן אבענד ביא דיר צום קיننען מאלע זאה, מאנד איך מיר קלאططס. איך האבע וועהרענד דער נאכט זאנאר זעהר אונוהיג גע-שלאططען. באלד טרייטע קווילططען מיך. האططט דוא בע-מערקט, וויא ער דעם פּאראططטע מיינעס בריודערס מאططס עהנליך וועהט? ווערע זיין נאטע ניכט שאנצער, זו ווירדע איך שווערען, דאס ער אדאלף איזט; — אבער, מיין ליע-

---

פאללייטאן.

דאס פערשוואונדענע טطططططط